

DOI: 10.47743/jss-2021-67-4-7

Aspecte legale privind licitațiile de artă online

Legal Aspects Regarding On-line Art Auctioning

Vlad Vieriu¹

Rezumat: *Lato sensu*, patrimoniul cultural mobil se suprapune peste o arie mult mai extinsă a vieții noastre culturale, mult peste dimensiunea strict tehnică a bunurilor clasate în patrimoniul cultural mobil național. Civilizația umană contemporană este astăzi interesată de viața sa culturală mai mult decât niciodată. Circulația bunurilor culturale s-a intensificat odată cu creșterea apetitului pentru cultură, pe fondul unei perioade postbelice de pace și prosperitate. Mijloacele tehnice au permis treptat gestionarea drepturilor asupra bunurilor culturale la distanță, iar apogeul a fost atins în momentul în care încheierea la distanță a actelor juridice a devenit o necesitate în timpul pandemiei. Astfel a luat naștere un univers aparte al licitațiilor de artă online, ale cărui particularități juridice sunt de actualitate.

Cuvinte-cheie: patrimoniu cultural mobil; licitație online; artă; contracte încheiate la distanță

Abstract: *Lato sensu*, the moveable cultural heritage overlaps a much wider area of our cultural life, much more than the strictly technical dimension of objects which are listed in the national moveable cultural heritage. The contemporary human civilization is interested, now more than ever, in its cultural life. The circulation of cultural property has intensified with the increase in the interest in culture, in the light of a peaceful and prosper post war period. The technical means have allowed the remote management of rights on cultural property, and its peek was reached when the conclusion of legal acts turned into a necessity during the pandemic. Thus, a specific universe of on-line art auctioning came to light, and its legal particularities are of current interest.

Keywords: moveable cultural heritage; on-line auctioning; art; remote legal acts

Creativitatea ființei umane nu cunoaște limite, fiind dintotdeauna o inepuizabilă resursă de civilizație, frumos și fericire. Creațiile omului, purtătoare de identitate, se disting prin trăsăturile și valoarea lor, deopotrivă muabile. În mod natural sau accidental, materiale sau imateriale, creațiile suferă eroziuni și metamorfoze dintre cele mai variate și nu toate au șansa de a supraviețui împotriva timpului, a factorilor naturali sau a acțiunilor umane. Cele ce se impun în conștiința culturală a omului o fac în virtutea valorii pe care o au, valoare dependentă de criteriile și moravurile ce conturează această conștiință. Marile monumente ale

---

¹ Doctor în drept, cadru didactic asociat, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, e-mail: vlad.vieriu@uaic.ro.

Antichității greco-latine, *exempli gratia*, au fost create ca mari opere ale culturii și civilizației epocii, pentru a fi mai apoi abandonate, îngropate, desconsiderate, pentru a fi din nou redescoperite cu titlu de inestimabile elemente ale patrimoniului cultural al omenirii, în Epoca Modernă și Epoca Contemporană. Treptat, au apărut și s-au impus în ultimele secole o știință, o disciplină și un drept al patrimoniului cultural pentru a asigura mediul optim în care interesele culturale generale să se realizeze prin cele mai restrânse, dar mai eficiente atingeri aduse drepturilor particularilor asupra bunurilor culturale, iar una dintre prerogativele cele mai importante a fost dintotdeauna cea a circulației juridice a bunurilor culturale. Dinamica bunurilor culturale este cu atât mai accentuată astăzi, în condițiile în care formele de expresie artistică s-au diversificat în siajul evoluției tehnologice din ultimele decenii. Cert este că arta și bunurile de patrimoniu sunt prețuite și căutate, fiind o investiție cu prea puține riscuri care să planeze asupra valorii acestora, iar pe fondul acestei realități economice și culturale incontestabile s-a dezvoltat în timp o fascinantă piață a bunurilor culturale.

Istoria licitațiilor publice este veche, fiind atestată de mențiuni precum cele ale istoricului grec Herodot sau cele privind procedura *manus injectio* pe care o regăsim în dreptul roman. În civilizația romană sunt întâlnite și primele licitații ale unor bunuri cu vocație cultural-artistică, în cadrul procedurilor de executare silită împotriva debitorilor – *venditio bonorum* și *distractio bonorum*². Răspândirea accentuată a creștinismului oficializat, începând cu domnia împăratului Constantin cel Mare a însoțit civilizația europeană spre Evul Mediu, în care viața culturală a Europei a cunoscut o altă intensitate, considerabil diminuată față de ceea ce fusese și ceea ce avea să fie. Pe fondul Renașterii, licitațiile culturale au reapărut în Europa în Secolul al XVII-lea, prin inițiativa particulară a unor pasionați din clasele medii ale Țărilor de Jos sau Italiei, apoi prin mijlocirea unor anunțuri în publicații din marile capitale europene, pentru ca în 1674 să-și deschidă porțile prima casă de licitații din Europa – Stockholms Auktionsverk³. În secolul următor au urmat vinderea la licitație a impresionantei colecții aparținând contelui Eduard de Oxford și apariția caselor de licitații Sothesby's în anul 1744 și Christie's în anul 1766. Piața bunurilor culturale a continuat să se dezvolte semnificativ de-a lungul Secolului al XIX-lea, alimentată de colonialism și bunăstare, până la începutul mării crize din prima jumătate a Secolului al XX-lea, într-o primă fază, apoi până la cel de-al Doilea Război Mondial. A doua conflagrație mondială a ruinat întreaga Europă și viața culturală a acesteia, iar circulația bunurilor culturale a avut nevoie de timp pentru a se reface, dar realizările tehnologice și economice din deceniile postbelice, precum comunicațiile prin telefon și satelit, au avut o contribuție semnificativă la revigorarea licitațiilor culturale. Interesul pentru artă a sporit constant și odată cu acesta și prețurile de adjudecare, iar bunurile culturale și-au descoperit vocația de a fi o investiție sigură. Piața de artă nu a regresat, ba dimpotrivă, a cunoscut ultimul

² V.M. Ciucă, *Drept roman. Lecțiuni*, ed. a II-a, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014, p. 147.

³ Artland, *Going Once, Going Twice, Sold! A Short History of Art Auctions*, [Online] la <https://magazine.artland.com/a-short-history-of-art-auctions/>, accesat 4.12.2021.

apogeu simbolic în anul 2017, atunci când opera *Salvator Mundi* a lui Leonardo da Vinci a fost adjudecată pentru nu mai puțin de 450.300.000 USD⁴.

Actualmente, piața bunurilor culturale cunoaște două ipostaze. Pe de o parte avem parte de o efervescentă piață primară, ce privește bunurile culturale noi, ce fac obiectul vânzării pentru prima dată de la momentul creării lor. Pe de altă parte, o altă statură, mai impunătoare, cunoaște piața secundară, cea a bunurilor culturale ce fac obiectul unor înstrăinări subsecvente, vizibilă îndeosebi cu ocazia evenimentelor organizate special pentru a vinde și a dobândi creațiile – licitațiile de artă. Dincolo de dimensiunea lor pur juridică, acestea s-au impus de-a lungul ultimelor secole ca fenomene în sine a căror solemnitate privește prea puțin sfera condițiilor de validitate a actelor juridice ce se încheie cu această ocazie. Orientarea caselor de licitații și a persoanelor interesate spre dimensiunea online s-a realizat în mod firesc și așteptat, mijloacele și tehnicile informatice fiind prezente nu doar la nivelul asigurării posibilității de a participa la licitații de la distanță, ci și la cel al monedelor virtuale de plată sau chiar în esența creațiilor, *exempli gratia* a NFT-urilor. Apărute încă dinainte de izbucnirea pandemiei cu noul coronavirus SARS CoV 2 în anul 2020, alternativele online au fost treptat adoptate pentru a surmonta distanțele și a diminua riscurile epidemiologice.

Fără a avea anvergura marilor piețe de artă occidentale, cea autohtonă rămâne totuși remarcabilă, în condițiile în care aceasta este naturalmente dependentă de quantumul resurselor pe care le „exploatează”, iar fondul cultural al României este la rândul-i dependent de stadiul evoluției societății românești sub aspect istoric, cultural, demografic, educațional etc. Cea mai importantă casă de licitații a bunurilor culturale din România este Artmark, care își desfășoară activitatea din anul 2008, având un portofoliu impresionant din care nu lipsesc aproape toți marii artiști plastici ai României. Începând cu anul 2019 Artmark a pus la dispoziția persoanelor interesate platforma Artmak LIVE®, pentru a permite participarea la licitații de la distanță, online. Artmark va fi modelul de referință la care vom apela pentru a ilustra legitățile proprii licitațiilor bunurilor culturale în România, prin prisma normelor juridice incidente.

Obiectul succintei noastre analize privește exclusiv licitațiile publice organizate în scopul vinderii și al cumpărării bunurilor culturale alienabile în virtutea libertății contractuale și a autonomiei de voință, în contextul evenimentelor culturale organizate *ad-hoc*, și nu privește situațiile particulare de executare silită a bunurilor mobile ce ar putea fi întâlnite în cazul în care bunurile ce fac obiectul urmăririi silite mobiliare ar face parte din patrimoniul cultural național sau ar avea relevanță cultural-artistică. De altfel, în lumina prevederilor art. 727 lit. e) C. proc. civ., *scrisorile, fotografiile și tablourile personale sau de familie și altele asemenea nu sunt supuse urmăririi silite*, ceea ce le oferă însă șansa de a fi înstrăinate la licitațiile culturale.

O mențiune necesară în acest context o reprezintă faptul că, în privința licitațiilor publice privind obiectele de artă și alte bunuri culturale, nu sunt

---

⁴ *Ibidem*.

aplicabile prevederile Legii nr. 449 din 12 noiembrie 2003⁵ Republicată⁶ privind vânzarea produselor și garanțiile asociate acestora. Astfel, potrivit art. 3 din lege, „*nu sunt supuse prevederilor prezentei legi produsele folosite care sunt vândute prin procedura licitației publice, la care consumatorul are posibilitatea să participe personal*”. Această excepție reprezintă expresia transpunerii în legislația României a prevederilor art. 1 par. (3) din Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe⁷. În altă ordine de idei, cumpărătorul ce participă la licitația publică de bunuri culturale nu se situează sub aria de acoperire a imperativului de protecție a consumatorului, motiv pentru care sunt ineficiente în acest domeniu și prevederile O.G. nr. 21 din 21 august 1992⁸ Republicată⁹ privind protecția consumatorilor.

Deși cunoscute în limbajul comun cu titlul de „licitații de artă”, *stricto sensu*, licitația rămâne doar punctul culminant al unor veritabile ritualuri de societate cu semnificative implicații juridice, care încep în momentul cristalizării ofertelor mutuale și se desăvârșesc prin predarea bunului cumpărat la licitație persoanei care a fost declarată câștigătoare. Atât din perspectivă teoretică, dar și din punct de vedere practic, raporturile care se nasc și momentele pe care le parcurge transmiterea dreptului de proprietate asupra unui bun cultural de la o persoană la alta se coagulează în două etape structurale, casa de licitații fiind elementul de legătură, persoana împuternicită a media încheierea actului translativ de proprietate. Vehiculul juridic utilizat pentru a conduce dreptul de proprietate din patrimoniul înstrăinătorului în cel al dobânditorului este în acest caz contractul de consignație. Readus în albia dreptului civil după suprimarea dreptului comercial ca ramură de sine stătătoare, varietate a contractului de comision, care la rândul-i reprezintă o specie a mandatului fără reprezentare, contractul de consignație „*are ca obiect vânzarea unor bunuri mobile pe care consignantul le-a predat consignatarului în acest scop*”, potrivit prevederilor art. 2.054 C. civ. Definiția legală a contractului de consignație stipulează în mod expres caracteristica unui contract real, predarea bunurilor mobile fiind o condiție de valabilitate a contractului. Revenind la cele două etape despre care am făcut vorbire anterior, literatura

⁵ Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 347 din 6 mai 2008.

⁶ Republicată în temeiul prevederilor art. V lit. n) din titlul III din Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 899 din 28 decembrie 2007, dându-se textelor o nouă numerotare.

⁷ Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe, publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 171, 7.7.1999, p. 12–16*.

⁸ Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 208 din 28 martie 2007.

⁹ Republicată în temeiul art. V din Legea nr. 476/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.018 din 21 decembrie 2006, dându-se textelor o nouă numerotare.

juridică civilistă a observat și a atras atenția asupra faptului că se impune a fi făcută distincția dintre efectele contractului ce se produc între consignat și consignatar, pe de o parte, și cele ce se produc ca urmare a executării de către consignatar a obligației specifice, respectiv cele izvorând din contractul de vânzare încheiat de consignatar cu terța parte¹⁰, o distincție ce se evidențiază în mod deosebit în contextul încheierii și executării contractului de consignație având ca obiect bunuri mobile culturale.

În privința obiectului derivat al licitațiilor culturale, acesta este reprezentat de o sferă foarte cuprinzătoare de bunuri exclusiv mobile având o inerentă valoare artistică, arhivistică, numismatică, științifică, literară etc. Nu fac obiectul analizei noastre bunurile imobile relevante din punct de vedere cultural, pentru simplul motiv că înstrăinarea acestora urmează un traseu aparte, nefiind exclusă *de plano* nici în ipoteza acestora vânzarea în urma unei licitații publice. Tablouri, icoane, grafică, hărți de colecție, cărți, manuscrise, documente de arhivă, fotografii, afișe, piese de numismatică, sculpturi, artă sacră, obiecte industriale de patrimoniu, artă contemporană, artă decorativă, bijuterii, ceasuri, obiecte de artizanat, piese de mobilier, covoare, piese de vestimentație, instrumente muzicale, viniluri și casete audio, arme și armuri, autoturisme de epocă, aparate de zbor, vinuri și alte băuturi alcoolice, toate acestea și nu numai alcătuiesc esența materială a circulației bunurilor culturale universale.

Rafinat în peste un deceniu de existență, modelul Artmarkt este, în opinia noastră, un autentic sistem de referință pentru spațiul românesc, atât din perspectivă social-culturală, cât și din perspectivă juridică, o confirmare a eficienței și optimizării unor soluții teoretice și practice care să armonizeze interesele persoanelor ce participă la licitațiile de artă, indiferent de calitatea acestora, pe de o parte, și interesele generale ale statului și societății cu privire la patrimoniul cultural național, privit deopotrivă în dimensiune statică și dinamică, pe de altă parte. Cadrul contractual general conceput de casa de licitații Artmarkt este configurat în cele mai importante linii ale sale de două regulamente proprii ce conferă substanță fiecărui contract de consignație privit *ut singuli*: *Regulament consignare*¹¹, respectiv, *Regulament de licitare*¹². Circuitul consignației este inițiat prin depunerea operelor la sediul consignatarului. Identitatea deponentului este protejată de o clauză de confidențialitate, cu excepția cazului în care acesta optează pentru dezvăluirea identității sale. Pasul imediat următor îl reprezintă expertizarea și evaluarea operei, cu titlu gratuit în cazul casei de licitații Artmarkt, un pas determinant atât pentru însăși formarea contractului de consignație și susținerea cauzei pentru încheierea actului, în ceea ce-l privește pe consignat, cât și pentru

---

¹⁰ F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a II-a. revizuită și adăugită, Editura C.H. Beck, București, 2014, p. 2198.

¹¹ Artmarkt, *Regulament consignare*, [Online] la <https://www.artmarkt.ro/ro/reguli-de-consignare>, accesat 5.12.2021.

¹² Artmarkt, *Regulament de licitare*, [Online] la <https://www.artmarkt.ro/ro/reguli-licitatie>, accesat 5.12.2021.

interesele inerente activității specifice a consignatarului. Valoarea de piață a operei este stabilită de o entitate proprie consignatarului – Biroul de Evaluare și Custodie – prin determinarea unei limite valorice minime și a unui interval valoric estimativ funcțional, care să asigure vânzarea bunului într-o perspectivă realistă. În continuare, proprietarul operei păstrează opțiunea de a încheia sau nu contractul de consignație. Pentru casa de licitații, cauza proximă a contractului o reprezintă comisionul de vânzare ce urmează a fi reținut în urma vânzării operei la licitație, comision a cărui valoare variază în funcție de numărul și valoarea operelor, precum și de performanța operei în licitație. Limita valorică maximă a intervalului prezintă interes în situația aplicării unor sancțiuni contractuale consignantului, precum în cazul în care acesta retrage opera din consignație înainte de expirarea termenului agreed de părți, sau în cazul în care o terță persoană contestă dreptul deponentului de a vinde la licitație opera, iar consignatarul, în urma unei analize proprii, apreciază că există îndoieli substanțiale cu privire la dreptul deponentului de a vinde opera. De altfel, consignantul garantează autenticitatea operei și dreptul său de proprietate asupra operei, exonerându-l pe consignatar de orice formă de răspundere față de terții adjuccatari și urmând a suporta orice prejudiciu adus deopotrivă acestora și consignatarului însuși. Încheierea unui contract de consignație cu casa de licitații Artmak atrage și asumarea unei clauze de conexitate și interdependență a rezultatelor licitației curente în raport de eventualele obligații născute în urma unor raporturi anterioare. De asemenea, cheltuielile ce excedează cadrul specific al vinderii prin licitație în cadrul casei, precum cele de curățare, restaurare, depozit prelungit sau expediție pentru restituire, vor fi suportate de consignant. În urma reținerii vor fi virate și eventualele sarcini fiscale datorate pentru cazul în care consignantul este și autorul operei. Pentru a conchide în spiritul elaborării analizei noastre orientate spre dimensiunea online a licitațiilor de artă, putem afirma faptul că, cel puțin până la momentul perfectării contractului de consignație, spațiul virtual rămâne închis, iar contractul de consignație își manifestă deplin caracterul real. Concluzia aceasta este, din punctul nostru de vedere, foarte importantă pentru că evidențiază caracterul special al vânzării bunurilor culturale și al regimului juridic al acesteia, punându-l într-o lumină diferită față de omniprezentul shopping online atât de dezvoltat în ultimii ani.

A doua etapă este reprezentată de licitația de obiecte de artă care, cu titlu de regulă, se desfășoară la sediul casei de licitații sau într-un alt loc stabilit în prealabil de aceasta. Având în vedere că obiectele se vând în starea în care acestea se află, eventualii cumpărători ce au intenția de a participa la licitație au posibilitatea de a le inspecta, inclusiv de a apela la concursul unui specialist în acest scop. Pentru a facilita observarea de la distanță a obiectelor ce urmează a fi vândute, casa de licitație pune la dispoziție online un raport de condiție cu privire la starea de conservare a obiectului. Aceste măsuri vin în întâmpinarea eventualelor nemulțumiri și vicii care ar putea fi invocate ulterior adjuccării. În altă ordine de idei, pentru adjuccatarii care se limitează exclusiv la o participare online la licitație, nu vor putea refuza plata, ci vor fi deplin obligați. Participarea de la distanță la licitațiile casei Artmark este posibilă fie prin intermediul unui cont

online pe platforma Artmark LIVE®, în prezență sau în absență, cu ajutorul unei „*palette electronice de licitație*”, fie telefonic, fie prin plasarea unei oferte scrise online, prin completarea unui formular. În cazul unor oferte multiple aparținând unor participanți în absență se aplică principiul *qui prior temporis, potior jure*, însă ordinea generală de prioritate conferă întotdeauna întâietate ofertelor venind din sala de licitație. Participarea proprietarilor bunurilor culturale sau a interpușilor acestora contravine convenției părților în mod imperativ. În urma licitației consumate, adjudecatarul va fi ținut să plătească prețul de adjudecare la care se adaugă taxa totală de licitație ce include TVA și orice alte taxe asociate dobândirii operei pe teritoriul României, potrivit legislației în vigoare. În cazul casei de licitații Artmark, taxa totală de licitație este de 20% din prețul de adjudecare. Denușterea unilaterală a vânzării la licitație nu este posibilă. Finalmente, vânzarea încheiată astfel este executată prin plata prețului, în urma emiterii facturii și predarea bunului adjudecat.

Dincolo de trunchiul comun al normelor de drept privat ce constituie domeniul de reglementare principal în privința circulației bunurilor culturale, fie aceasta înlesnită de mijloacele proprii mediului online, se impune a evidenția coexistența și specificul unor norme speciale de ordin administrativ care au scopul de a asigura o gestionare optimă a patrimoniului cultural național, norme pe care le regăsim fie în H.G. nr. 1.420 din 4 decembrie 2003 pentru aprobarea Normelor privind comerțul cu bunuri culturale mobile¹³, fie în Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000¹⁴ Republicată¹⁵ privind protejarea patrimoniului cultural național mobil. De asemenea, de o deosebită importanță pentru a determina limitele intrinseci ale comerțului legitim având ca obiect bunuri culturale sunt prevederile O.G. nr. 43 din 30 ianuarie 2000¹⁶ Republicată¹⁷ privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național. În pofida lacunelor inerente procesului tehnico-legislativ, actul normativ anterior amintit trasează o linie certă de demarcație între bunurile care pot face obiectul aproprierii și circulației juridice între particulari și bunurile care nu fac parte din circuitul civil, datorită importanței culturale deosebite a acestora. Demarcația aceasta se suprapune în concret peste frontiera dintre comerțul și exportul legitim al bunurilor culturale și piața clandestină, ilegală, care profită substanțial de avantajele pe care le oferă mediul online.

---

¹³ Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 900 din 16 decembrie 2003.

¹⁴ Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 530 din 27 octombrie 2000.

¹⁵ Republicată în temeiul art. 248 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 117 din 1 martie 2013, cu modificările ulterioare, dându-se textelor o nouă numerotare.

¹⁶ Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 900 din 16 decembrie 2003.

¹⁷ Republicată în temeiul art. IV din Legea nr. 258/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 603 din 12 iulie 2006, dându-se textelor o nouă numerotare.

Cu titlu de concluzii, observăm în primul rând faptul că, naturalmente, activitățile comerciale având ca obiect bunuri culturale sunt mai degrabă statice, rezervate prezențelor *in situ*, nu atât într-un sens strict ce impun participarea activă la locul licitației, cât mai ales în sens organic, juridic, cel absent fiind a fi prezent chiar de la distanță, pentru a observa, a se înscrie, a licita, a nu greși și a nu revoca o intenție care deja îl va fi părăsit cu viteza luminii. Spre deosebire de comerțul online obișnuit, piața obiectelor de artă nu este proprie consumatorilor, a cumpărătorilor de drept comun, ci se adresează unor persoane care sunt ținute a-și asuma responsabilități suplimentare și eforturi multiple. Dimensiunea online a comerțului având ca obiect bunuri culturale trebuie privită mai degrabă ca un *auxilium*, ca un catalizator al pieței curente, clasice, nu ca o piață în sine. Paradoxal, spre deosebire de alte piețe online emergente și dezirabile de bunuri comune, o piață online liberă a bunurilor culturale este realmente de nedorit, pentru simplul motiv că, cel puțin deocamdată, aceasta nu poate să ofere garanții suficiente cumpărătorilor, care sunt expuși riscului de a dobândi bunuri de o autenticitate îndoielnică, fără a avea asigurate mijloacele de a rezolvi vânzările viciate, dar mai ales pentru că mediul online, prin prisma funcțiilor sale inerente, facilitează o circulație necontrolată a bunurilor de patrimoniu sau susceptibile de a fi integrate în patrimoniul național. Experiența ultimelor decenii a confirmat interesul intens al particularilor pentru a dobândi bunuri de patrimoniu inalienabile, de o deosebită valoare arheologică și culturală.

Pe de altă parte, instrumentate corespunzător, mijloacele online sunt mai mult decât binevenite în desfășurarea curentă a activităților specifice caselor de licitații de bunuri culturale. Schimburile culturale la nivel global cunosc actualmente un apogeu istoric, iar circulația bunurilor culturale este o realitate a prezentului și nu este doar o realitate de ordin cultural, ci este o realitate cu implicații patrimoniale semnificative în domeniul investițiilor pe termen mediu și lung. În acest context, este de așteptat ca persoanele interesate să fie atrase de facilitățile proprii comunicării online, iar artizanii licitațiilor culturale să investească în perfecționarea mijloacelor optime pentru a răspunde așteptărilor celor dintâi. Informatizarea și digitalizarea piețelor de artă nu mai reprezintă elemente de noutate, însă nici nu au ajuns în *punctus terminus*.

Referințe

- Ciucă V.M., *Drept roman. Lecțiuni*, ed. a II-a, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014
- Baias F.-A., Chelaru E., Constantinovici R., Macovei I. (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a II-a. revizuită și adăugită, Editura C.H. Beck, București, 2014